

**ФАКУЛЬТЕТ ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ**

**КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА  
ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ**

**МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

**Методичні рекомендації  
з організації самостійної роботи,  
типові завдання**

Для студентів, курсантів денної та заочної форм навчання  
під час підготовки фахівців освітнього ступеня «магістр»  
за спеціальністю 263 «Цивільна безпека»,  
спеціалізація – «Охорона праці»

**Харків - 2016**

## **1. Загальні організаційно-методичні вказівки щодо проведення самостійної підготовки студентів, курсантів**

**Самостійна робота** студентів та курсантів – це форма організації навчального процесу, яка є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових для відвідування навчальних занять. Час, відведений для самостійної роботи, регламентується робочим навчальним планом і може становити від 1/3 до 2/3 загального обсягу навчального часу, відведеного для вивчення конкретної дисципліни.

Зміст самостійної роботи визначається робочою програмою навчальної дисципліни, завданнями та вказівками викладачів. Самостійна робота забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій, відповідною науковою та фаховою монографічною та періодичною літературою, методичними рекомендаціями та вказівками тощо.

Методичні матеріали для самостійної роботи передбачають можливість здійснення ним самоконтролю за рівнем розуміння і засвоєння навчального матеріалу.

Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння студентом та курсантом у процесі самостійної підготовки, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час проведення навчальних занять.

**Самостійна робота** є важливою складовою навчально-виховного процесу і проводиться з метою закріплення і поглиблення знань, отриманих на лекціях та інших видах занять, придбання досвіду роботи з літературою, активного пошуку нових знань, підготовки до наступних занять, заліків (екзаменів).

Самостійна підготовка студентів та курсантів проводиться, як правило, у складі навчальних взводів і груп у закріплених за ними аудиторіях (згідно з розкладом, який розроблено деканатами факультетів).

**Забороняється змінювати** аудиторії самопідготовки навчальних взводів і груп без узгодження з навчально-методичним відділом (деканатом факультету) та планувати самопідготовку в одній аудиторії для декількох навчальних взводів. Самостійна робота студента та курсанта може також проводитись у читальній залі бібліотеки університету, навчальних кабінетах і аудиторіях, комп'ютерних класах (лабораторіях), а також у домашніх умовах.

Особами, відповідальними за підтримку порядку в закріплених аудиторіях, є заступники командирів взводів (старости груп). Вони несуть особисту відповідальність за підтримання дисципліни та порядку під час самопідготовки, виконання розпорядку дня.

## **2. Вимоги робочої програми навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» до проведення самостійної роботи**

### **2.1. Загальні вимоги**

Згідно з вимогами профільної спеціалізованої освітньо-професійної програми, робочої програми навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» здобувачі вищої освіти повинні:

#### **знати:**

- методологію та теорію наукових досліджень;
- принципи, методи, технологію та організацію процедури науково-дослідної діяльності;
- загальні підходи до систематизації та оформлення результатів наукових досліджень.

#### **уміти:**

- визначати мету, завдання та теоретичні засади наукового дослідження;
- здійснювати пошук, накопичення та обробку наукової та науково-технічної інформації;
- проводити науково-дослідницьку діяльність для отримання наукових результатів;

#### **мати навички:**

- застосовувати теоретико-методологічні знання на практиці;
- реалізовувати отримані знання при роботі над дипломною магістерською роботою;
- підготовки та оформлення результатів наукових досліджень.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти:

#### **загальні (ключові) компетентності:**

- здатність формулювати особисту думку та доказово представити точку зору щодо інженерних рішень та управлінських дій на певній території, об'єкті;
- здатність до системного творчого мислення, наполегливість у досягненні мети професійної та науково-дослідницької діяльності;
- здатність до пошуку, опрацювання та узагальнення професійної і науково-технічної інформації;
- здатність генерувати нові ідеї, їх відстоювати й цілеспрямовано реалізовувати;
- креативність, здатність до індивідуальної науково-дослідної діяльності;
- здатність до презентації власних і колективних результатів професійної та науково-дослідної діяльності;
- здатність використовувати принципи наукових досліджень, виявляти тенденції розвитку подій та прогнозувати розвиток надзвичайних ситуацій.

#### **професійні компетентності:**

- знання на рівні новітніх досягнень, необхідні для дослідницької та/або інноваційної діяльності у сфері цивільного захисту або охорони праці;
- здатність до використання принципів, методів та організаційних процедур дослідницької та/або інноваційної діяльності.

## 2.2. Теми самостійних занять

Відповідно до пункту 8 робочої програми навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» для самостійної роботи студентів та курсантів визначено наступні теми самостійних занять та відповідну кількість годин:

| № з/п | Назва теми                                                      | Кількість годин |
|-------|-----------------------------------------------------------------|-----------------|
| 1     | Класифікація наук                                               | 8               |
| 2     | Науковий результат                                              | 6               |
| 3     | Сутність науково-технічної революції                            | 6               |
| 4     | Стан фінансування наукових та науково-дослідних робіт в Україні | 6               |
| 5     | Наукові спеціальності                                           | 6               |
| 6     | Класифікація методів                                            | 6               |
| 7     | Системний підхід                                                | 6               |
| 8     | Науково-технічний потенціал України                             | 10              |
| 9     | Науково-дослідна робота студентів у вузі                        | 6               |
| 10    | Етапи наукового дослідження                                     | 6               |
| 11    | Центри та осередки зберігання наукової інформації               | 6               |
| 12    | Стадії проведення експериментів                                 | 6               |
| 13    | Науковий стиль                                                  | 6               |
| 14    | Кореляційний аналіз                                             | 6               |
| 15    | Програма «Антиплагіат»                                          | 6               |
| 16    | Промисловий зразок                                              | 8               |
| 17    | Стан наукометрії в Україні                                      | 8               |
| 18    | Публікація результатів НДР                                      | 8               |
| 19    | Оформлення МДР                                                  | 9               |
|       | Усього                                                          | 129             |

### **2.3. Перелік типових питань та тестових завдань за модулями навчання (змістовними модулями)**

#### **Модуль 1.**

1. Проаналізувати поняття «наука» та «наукова діяльність».
2. Охарактеризувати науково-дослідну діяльність.
3. Визначити характер та особливості наукового пізнання.
4. Надати класифікацію наук.
5. Охарактеризувати функції науки та наукової діяльності.
6. Обґрунтувати значення гіпотези в науково-дослідній роботі.
7. Порівняти сутність фундаментальних та прикладних досліджень.
8. Розтлумачити сутність основних проблем наукової діяльності.
9. Охарактеризувати сутність та основні етапи розвитку наукових досліджень.
10. Обґрунтувати системний взаємозв'язок теорії та методології.
11. Охарактеризувати сутність теорії як системи узагальнюючого знання.
12. Систематизувати основні підходи до з'ясування сутності методології наукових досліджень.
13. Надати визначення загальної та галузевої методології.
14. Охарактеризувати закони та закономірності наукового пізнання.
15. Обґрунтувати значення гіпотези та аксіоми в науковому дослідженні.
16. Обґрунтувати місце парадигми в науковому дослідженні.
17. Визначити сутність та компоненти актуальності наукового дослідження.
18. Охарактеризувати сутність та структурний зв'язок об'єкта і предмета наукового дослідження.
19. Охарактеризувати сутність та структурний зв'язок мети і завдання наукового дослідження.
20. Проаналізувати місце понятійно-категоріального апарату у науковому дослідженні.
21. Обґрунтувати сутність та значення термінів і терміносистеми у науковому дослідженні.
22. Проаналізувати методи наукових досліджень.
23. Провести класифікацію методів наукового дослідження.
24. З'ясувати сутність та особливості теоретичних методів наукових досліджень.
25. З'ясувати сутність та особливості емпіричних методів наукових досліджень.

#### **Модуль 2.**

1. Оцінити значення методики і технології в науково-дослідній роботі.
2. Надати тлумачення сутності та особливостям-технічної діяльності.
3. Охарактеризувати основні напрями науково-технічної діяльності.
4. Обґрунтувати необхідність дотримання методичних вимог до написання наукового твору
5. Розтлумачити сутність технауки.
6. Охарактеризувати етапи наукового дослідження.
7. Охарактеризувати значення принципів у науково-дослідній роботі.
8. Надати тлумачення наукової та науково-технічної інформації.
9. Оцінити властивості наукової інформації.
10. Провести аналіз основних центрів та осередків зберігання наукової інформації.
11. Охарактеризувати функції та види наукової інформації.
12. Оцінити значення бібліотечного ресурсу у пошуковій роботі.
13. Оцінити значення бібліотек в науково-дослідній діяльності.
14. Охарактеризувати сутність та види бібліографічних показників.
15. Охарактеризувати значення бібліотечних каталогів та каталогізації.

16. Оцінити значення предметних та систематичних каталогів у пошуковій роботі.
17. Надати тлумачення науковому експерименту.
18. Розкрити сутність стадій проведення експерименту.
19. Охарактеризувати види вимірювальних пристроїв механічних величин.
20. Розкрити сутність поняття кореляційного аналізу.

### **Модуль 3.**

1. Охарактеризувати форми наукових праць та творів.
2. Охарактеризувати форми науково-технічних творів.
1. Розкрити сутність наукового відкриття.
2. Розкрити сутність проблем наукометрії чи індикаторів науки.
3. Охарактеризувати основні вимоги до складення списку використаних джерел.
4. Провести аналіз джерел і літератури магістерського дослідження.
5. Обґрунтувати актуальність обраної теми дослідження.
6. Визначити мету і завдання магістерського дослідження.
7. Визначити об'єкт і предмет магістерського тлумачення.
8. Скласти список використаних джерел і літератури.
9. Охарактеризувати положення наукової новизни.
10. Підготувати презентацію магістерського дослідження.

### **Типовий варіант тестування за матеріалами тем 1-7.**

#### **Тести**

#### 1. Призначення науки полягає:

1. У визначенні об'єкта та предмета дослідження
2. У служінні людині та суспільству
3. У виробництві та використанні знань про природу, суспільство та власне пізнання
4. У формуванні належної методологічної основи для пошукової діяльності

#### 2. Головною функцією науки є:

1. Розв'язання невідкладних проблем
2. Формулювання закономірностей розвитку природи та суспільства
3. Оформлення результатів досліджень
4. Пізнання об'єктивного світу у процесі переходу від живого споглядання до абстрактного мислення і практики

#### 3. Пізнавальна функція науки характеризується:

1. Розробкою результатів наукових досліджень
2. Отриманням та систематизацією знань щодо сутності наукових досліджень
3. Організацією наукових досліджень
4. Розширенням предмета дослідження

#### 4. Мотиваційна функція науки:

1. Є функцією соціальної пам'яті
2. Пов'язує об'єкт і предмет дослідження
3. Позначає пізнання як складну систему
4. Надає дослідникові внутрішні підстави для усвідомленого відношення до наукової творчості та професійної діяльності

#### 5. До суттєвих рис наукової діяльності не відноситься:

1. Соціальна значущість
2. Формальна визначеність
3. Безперервний розвиток

4. Наявність договору на виконання дослідних робіт

6. Відповідно до прикладної класифікації існує поділ наук на:

1. Фундаментальні та прикладні
2. Природничі та технічні
3. Соціогуманітарні та інші
4. Прикладні та технічні

7. Прикладні наукові дослідження спрямовані на:

1. Одержання нових знань, що можуть бути використані для практичних цілей
2. Інтенсифікацію праці
3. Соціальний захист робітників
4. Обґрунтування завдань та технологій

8. Індекс цитувань відноситься до:

1. Характеристики наукового дослідження
2. Компоненту дисертації
3. Розкриття предмету дослідження
4. Наукометрії чи індикаторів науки

9. Псевдонаука характеризується:

1. Імітацією формально встановлених ознак наукового дослідження
2. Відсутністю належного фінансування
3. Неузгодженістю зусиль вчених та організаторів науки
4. Відсутністю фахових наукових публікацій

10. Перші елементи науки з'явилися:

1. В часи промислової революції
2. У Стародавньому світі
3. В часи феодалізму
4. У період Відродження

11. Першою науковою галуззю з власним предметом дослідження була:

1. Фізика
2. Хімія
3. Математика
4. Географія

12. Найдавнішим університетом Європи є:

1. Паризький університет
2. Болонський університет
3. Празький університет
4. Гейдельберзький університет

13. Острозьку слов'яно-греко-латинську академію було засновано:

1. І.Мазепою у 1700 р.
2. Б.Хмельницьким у 1654 р.
3. П.Тетерею у 1663 р.
4. К.Острозьким у 1576 р.

14. Українську академію наук було засновано:

1. М.Грушевським у 1926 р.

2. В.Вернадським у 1918 р.
3. С.Єфремовим у 1917 р.
4. М.Хрущовим у 1956 р.

15. Початок експериментальних досліджень припадає на:

1. XVI–XVII ст.
2. I тисячоліття до н.е.
3. Початок XX ст.
4. Часи постіндустріального розвитку

16. До суттєвих рис сучасного наукового процесу не відноситься:

1. Лавиноподібність розвитку
2. Зародження нових наукоємних виробництв
3. Початок експериментальних досліджень
4. Поява та інтенсивний розвиток міждисциплінарних досліджень

17. До суттєвих рис наукового відкриття не відноситься:

1. Світова новизна
2. Схвалення ЮНЕСКО
3. Достовірність (доведеність)
4. Фундаментальність

18. Науковими ступенями в Україні є:

1. Доктор наук і доктор філософії
2. Професор і доцент
3. Професор і академік
4. Магістр, кандидат наук і доктор наук

19. Авторські права врегульовуються:

1. Конституцією України
2. Кодексом адміністративного судочинства України
3. Цивільним процесуальним кодексом України
4. Цивільним кодексом України та спеціальним законом

20. Правові, організаційні та фінансові засади функціонування і розвитку науково-технічної сфери врегульовуються:

1. Окремою постановою Кабінету Міністрів України
2. Конституцією України
3. Цивільним кодексом України
4. Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність»

21. Порівняно коротким уривком з твору, який використовується, є:

1. Цитата
2. Характеристика
3. Положення
4. Дефініція

22. Оприлюднення, повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором твору, – це:

1. Наукова творчість
2. Плагіат
3. Співробітництво учених

#### 4. Комплексне дослідження

#### 23. Методологічні функції щодо соціальних наук виконує:

1. Кібернетика
2. Синергетика
3. Філософія в цілому
4. Соціологія

#### 24. Методологія науки відображає:

1. Основні засади процесу мислення у ході опрацювання та створення нових знань
2. Теоретичні аспекти дослідження
3. Характеристику дослідження
4. Творче відношення до наукового дослідження

#### 25. Вчення про систему наукових принципів, форм і способів дослідницької діяльності – це:

1. Метод
2. Положення про наукову діяльність
3. Предмет дослідження
4. Методологія

#### 26. Окремі сторони, властивості об'єкта, що досліджується, це:

1. Предмет
2. Об'єктивність
3. Закономірність
4. Визначення

#### 27. Метод – це:

1. Сукупність поглядів на предмет
2. Сукупність підходів
3. Характеристика дослідження
4. Спосіб пізнання, дослідження явищ природи і суспільного життя

#### 28. Теорія – це:

1. Характеристика об'єкта
2. Положення, яке виводиться в якості початкової стадії дослідження
3. Система узагальненого знання
4. Сукупність понять та визначень

#### 29. Аксиома – це:

1. Система поглядів і теоретичних положень
2. Система узагальненого знання
3. Положення, яке береться в якості початкової стадії дослідження
4. Висновок з даного дослідження

#### 30. Наукова ідея – це:

1. Обґрунтування наукового відкриття
2. Складна дослідницька задача
3. Інтуїтивне пояснення явища без проміжної аргументації
4. Сукупність гіпотез

#### 31. Мета дослідження спрямована:

1. На розв'язання основної проблеми дослідження
2. На системний аналіз методів дослідження
3. На характеристики дослідження
4. На розкриття співвідношення об'єкта і предмета

32. Частина об'єктивної реальності, на яку направлено дослідження, це:

1. Характеристика дослідження
2. Об'єкт дослідження
3. Складова вступної частини дослідження
4. Вступна частина дослідження

33. Думка, що виражена в узагальненій і лаконічній формі, це:

1. Поняття
2. Тлумачення
3. Положення
4. Характеристика

34. Найбільш загальними і фундаментальними поняттями є:

1. Закони
2. Закономірності
3. Принципи
4. Категорії

35. Порівняння відноситься до:

1. Теоретичних методів
2. Емпіричних методів
3. Комбінованих методів
4. Узагальнюючих методів

### 3. Література

#### Базова

1. **Абрамов В.** Методологія системного підходу та наукових досліджень (дослідницькі та інноваційні процеси в державній службі) : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / В. Абрамов, В. Арутюнов. – К. : КНЕУ, 2005. – 178 с.
2. **Білоусова Т.П.** Основи наукових досліджень : [навч. посіб. для вищ. навч. закл.] / Т.П. Білоусова, Ю.О. Маркітанов. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. ун-т, 2004. – 119 с.
3. **Білуха М.Т.** Методологія наукових досліджень. Підручник / М.Т. Білуха. – К. : АБУ, 2002. – 480 с.
4. **Вдовичин І.Я.** Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / І.Я. Вдовичин. – Львів : Вид-во Львівськ. Комерц. Академії, 2014. – 248 с.
5. **Возний І.П.** Основи наукових досліджень : [навч. посіб.] / І.П. Возний. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2009. – 144 с.
6. **Голіков В.А.** Методологія наукових досліджень: навч. посіб. / В.А. Голіков, М.А. Кузьмич, О.А. Онищенко. – Одеса : ОНМА, 2014. – 163 с.
7. **Гришук Ю.С.** Основи наукових досліджень : [навч. посіб. для вищ. навч. закл.] / Ю. С. Гришук. – Х. : НТУ «ХП», 2008. – 231 с.
8. **Демківський А.В.** Основи методології наукових досліджень : навч. посіб. / А.В. Демківський, П.І. Безус. – К. : Акад. муніцип. упр., 2012. – 276 с.
9. **Джурик Н.Р.** Методологія і організація наукових досліджень. Кредитно-модульна система організації начального процесу : навч. посіб. / Н.Р. Джурик, І.М. Мельник. – Львів : Вид-во ЛКА, 2010. – 172 с.
10. **Добров Г.М.** Наука о науке / Г.М. Добров. – К. : Наук. думка, 1989. – 304 с.
11. **Жилінська О.І.** Науково-технічна діяльність у контексті самоорганізації : Монографія / О.І. Жилінська. – К. : Парламентське видавництво, 2010. – 552 с.
12. **Загвязинский В.И.** Методология и методика дидактического исследования / В. И. Загвязинский. – М. : Педагогика, 1982. – 159 с.
13. **Кедров Б.М.** О современной классификации наук: Основные тенденции в ее эволюции / Б.М. Кедров // Вопросы философии. – 1980. – № 10. – С. 85–103.
14. **Клименюк О.В.** Методологія та методи наукового дослідження: навч. посіб. / О.В. Клименюк. – К. : Міленіум, 2005. – 186 с.
15. **Ковальчук В.В.** Основи наукових досліджень : навч. посіб. – 5-е вид / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв. – К. : Професіонал, 2008. – 240 с.
16. **Колесников О.В.** Основи наукових досліджень : навч. посіб. ; 2-е вид., випр. та доп. / О.В. Колесников. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 144 с.
17. **Крушельницька О. В.** Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. / О.В. Крушельницька– К. : Кондор, 2006. – 206 с.
18. **Кун Т.** Структура научных революций / Т. Кун ; общ. ред. и послесл. С.Р. Микулинского, Л. А. Марковой ; пер. с англ. И. З. Наметова. – 2-е изд. – М. : Прогресс, 1977. – 300 с. – (Логика и методология науки).
19. **Лисюк Г.М.** Основи наукових досліджень і технічної творчості : навч. посіб. / Г.М. Лисюк [та ін.] ; за ред. Г.М. Лисюк. – Х. : ХДУХТ, 2014. – 102 с.
20. Методологія наукових досліджень з державного управління : хрестоматія / упоряд. : С.В. Загороднюк, О.Л. Євмешкіна, В.В. Лещенко ; за заг. ред. К.О. Ващенко. – К. : НАДУ, 2014. – 180 с.
21. **Мокін Б.І.** Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / Б.І. Мокін, О.Б. Мокін. – Вінниця : ВНТУ, 2014. – 180 с.
22. **Наринян А.Р.** Основы научных исследований : учебн. пособие / А. Р. Наринян. – К. : Изд-во Ев-роп. ун-та, 2002. – 112 с.

23. **Олійник Н.Ю.** Методологія наукових досліджень. Навч.-метод. посіб. для студентів економічного факультету / Р.Ю. Олійник. – Кам'янець-Подільський : Сисин Я.І., 2015. – 110 с.

24. **Основи методології та організації наукових досліджень** : Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнктів / за ред. А. Є. Конверського. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.

25. **П'ятницька-Позднякова І.С.** Основи наукових досліджень у вищій школі : [навч. посіб. для вищ. навч. закл.] / І.С. П'ятницька-Позднякова. – К. : Центр навч. л-ри, 2003. – 115 с.

26. **Романчиков В.І.** Основи наукових досліджень : навч. посіб. / В.І. Романчиков. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 254 с.

27. **Рузавин Г.И.** Методы научного исследования / Г.И. Рузавин. – М. : Мысль, 1975. – 237 с.

28. **Соловйов С.М.** Основи наукових досліджень : [навч. посіб.] / С.М. Соловйов. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 176 с.

29. **Скаткин М.Н.** Методология и методика научного исследования / М.Н. Скаткин. – М. : Просвещение, 1986. – 189 с.

30. Составление библиографического описания: Краткие правила. – 2-е изд. – М. : Книжная палата, 1991. – 224 с.

31. **Філіпенко А.С.** Основи наукових досліджень. Конспект лекцій / А. С. Філіпенко. – К. : Академ. видав., 2004. – 207 с.

32. **Цехмістрова Г.С.** Основи наукових досліджень : [навч. посіб. для вищ. навч. закл.] / Г.С. Цехмістрова. – К. : Видавн. Дім «Слово», 2003. – 235 с.

33. **Шейко В.М.** Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 3-тє вид., стер. / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко – К. : Знання-Прес, 2003. – 295 с.

34. **Юринєць В.Е.** Методологія наукових досліджень: навч. посіб. / В.Е. Юринєць. – Львів : ЛНУ, 2011. – 179 с.

#### Допоміжна

1. **Аптекарь М.Д.** История инженерной деятельности / М.Д. Аптекарь, С.К. Рамазанов, Г.Е. Фрегер. – К. : Аристей, 2003. – 568 с.

2. **Барвинский А.А.** Наука как форма общественной деятельности. Монография / А.А. Барвинский. – Сумы : Сумск. гос. ун-т, 2012. – 223 с.

3. **Горохов И.Н.** Знать, чтобы делать. История инженерной профессии и ее роль в современной культуре / И.Н. Горохов. – М. : Знание, 1987. – 175 с.

4. **Древаль Ю.** Поняття в науці державного управління / Юрій Древаль // Вісн. НАДУ. – 2009. – № 2. – С. 12–19.

5. **Древаль Ю.Д.** До питання про значення каталогів книжкових виставок в інформаційно-пошуковій роботі / Ю.Д. Древаль // Короленківські читання 2013 «Бібліотеки, музеї, архіви у медіа-просторі регіону». Матеріали XVI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 24 жовтня 2013 р.). У 2 ч. Ч. 1. – Х. : ХДНБ, 2014. – С. 251–253.

6. **Кара-Мурза С.Г.** Идеология и мать ее наука / С.Г. Кара-Мурза. – М. : Алгоритм, 2002. – 256 с. (Серия: Тропы практического разума).

7. **Квіт С.М.** Герменевтика: навч. посіб. / С.М. Квіт. – К. : Видавн. дім «Києво-Могилянська академія», 2005. – 42 с.

8. **Онопрієнко В.І.** Історія української науки. Курс лекцій / В. Онопрієнко, В. Ткаченко. – К. : Варта, 2010. – 652 с.

9. **Останкова О.С.** Роль і місце наукової методології в організації та проведенні міждисциплінарних досліджень / О.С. Останкова // Проблеми науки. – 2004. – № 6. – С. 2–5.

10. **Палій В.М.** Національна Академія наук України. 1918–2008. Персональний склад / В.М. Палій, Ю.А. Храмов. – К. : Фенікс, 2008. – 352 с.
11. **Толочко С.В.** Технічно-професійна мова в інженерній діяльності: підруч./ С.В. Толочко, О.В. Зазимко, М.М. Бондар. – Ніжин : ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2014. – 728 с.
12. **Шендровський В.** Нехай не гасне світ науки / В. Шендровський. – К. : Вид-во «Рада» 2003. – 416 с.
13. **Эко У.** Как написать дипломную работу. Гуманитарные науки: Учебно-метод. пособие / Умберто Эко ; пер. с ит. Е. Костюкович. – М. : Кн. Дом «Университет», 2003. – 377 с.
14. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня (методичні поради) / автор-упоряд. Л.А. Пономаренко. – 3-є вид., випр. і доп. – К. : Толока, 2007. – 80 с.

Розробник:  
професор кафедри ОПтаТЕБ  
д.держ.упр., професор

Древаль Ю.Д.